

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 21 augustus 2014

MEDITATIE

Dauids zielsbegeerte

Deze Psalm is door David gedicht onder bange omstandigheden, wat uit het verband van deze woorden blijkt. Nu mag hij zich echter sterken in de Heere, ook daarvan spreekt hij, want hij zegt: "De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wien zou ik vrezen? De HEERE is mijns levens Kracht, voor wien zou ik vervaard zijn?"

Dan kan het niet uitblijven, of er komt een verlangen naar Gods huis, de tabernakel, de tent der samenkomst. David zegt: "Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken." Wil het zeggen dat David maar één begeerte kende? O, nee, maar te midden van alle omstandigheden had deze begeerte de overhand.

Er zijn natuurlijke begeerten als eten, drinken, rust, enzovoort. Er zijn ook zondige, onheilge begeerten waarmee de mens van nature vervuld is. Zo was

Een ding heb ik van den HEERE begeert, dat ik zal zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel.

Psalm 27:4

het ook met David, want sinds wij in Adam van God zijn afgevallen, zijn wij gans verdorven, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad.

Deze begeerte van David was door de Heere Zelf gewerkt. Dit was een heilige begeerte, krachtens een vernieuwing naar Gods beeld. In de wedergeboorte worden het hart en de wil vernieuwd en het verstand verlicht, waardoor de zondaar niet alleen zijn zonde en dwaasheid leert zien, dat hij zich heeft opgehouden met de dingen buiten God, maar dan komt er ook een begeerte, een lust in de zaken Gods. Bij David had deze heilige begeerte de overhand: hij begeerde te wonen in het huis des Heeren.

Waar een mens woont voelt hij zich - als het goed is - thuis; daar vindt hij rust, troost en liefde. Zo verlangde David naar Gods huis, om de Heere te ontmoeten in de weg van Zijn instellingen. Om Hem was het David te doen. In Psalm 42 zegt hij: "Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U, o God!" Er is geen betere plaats op de aarde om zo in Gods huis te mogen verkeren, om daar het hart voor de Heere uit te storten, om vergeving van zonden te zoeken in het bloed des Lams, om te mogen horen verkondigen wat in de binnenkamer geschiedt, om te

horen verklaren wat ze zelf niet kunnen verklaren. Ja, dat is een gespijzigd worden met het goede van Zijn huis en het heilige van Zijn paleis (Psalm 65). Dat is een uitgezet worden uit alle bekommelingen van het leven. Dan mag ervaren worden wat in Psalm 138 staat: "Ik zal mij buigen, naar Uw eis, Naar Uw paleis, Het hof der hoven, En, om Uw gunst en waarheid saam, Uw groten Naam, eerbiedig loven."

Zie, daarom zoekt David in het huis des Heeren te wonen, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. Hij spreekt hier van "de lieflijkheid des HEEREN," en daarmee bedoelt hij: de eeuwige liefde Gods; dat God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende. Want rechtvaardig had de Heere het ganse schepsel in zijn val kunnen laten liggen. In Romeinen 3:19 zegt de apostel: "Opdat alle mond gestopt warde en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij." Dat heeft de Heere echter niet behaagd en daar was Davids oog door genade ook voor geopend. Al Gods volk krijgt, naar de mate des geloofs, iets van die lieflijkheid des Heeren te aanschouwen. Ook zij zijn van nature als alle mensen. Wij hebben geen oog voor onze ellende en vloekwaardigheid, geen oog voor de lieflijkheid des Heeren. Daar moeten onze ogen voor geopend worden. Davids ziel mocht daar, in het huis des Heeren, leren, weiden met een verwonderend oog. En dat aanschouwen van de lieflijkheid des Heeren leidt tot onderzoek. Hoor, David zegt zelf dat hij niet alleen begeerte had om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen, maar ook om die "te onderzoeken in Zijn tempel." Aan dit onderzoek is geen einde. "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien, maar Uw gebod is zeer wijd"; daarin komt een ziel nooit uitgeleerd. Paulus zegt: "O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!" (Romeinen 11:33).

Het volmaakte is er pas in de hemel, dan zal alles wat hier ten dele is, volmaakt zijn.

Inhoud

- 1 Davids zielsbegeerte
- 2 Van overzee
- 3 Stem uit het verleden
- 4 Tekst met tekst vergeleken (4)
- 5 Even maar...
- 6 De leeruitspraken van 1931 (9)
- 7 Kerk in mobilisatietijd (1)
- 8 Voor jong en oud (2)
- 9 Opening nieuw schooljaar
- 10 Als het op school niet vanzelf gaat ... (1)
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 13 Kerkdiensten

Kennen wij die heilige, door de Heere gewerkte begeerte? Of gaan we uit sleur, uit gewoonte, of omdat het moet naar Gods huis? Niemand mag het laten, het is een Goddelijke eis, maar als de ware gestalte wordt gemist, is dat onze schuld. O, dat de Heere onze ogen mocht openen voor de lieflijkheid van Zijn huis, want Zijn dienst is een liefdedienst. De Heere heeft de middelen der genade Zelf gegeven en ingesteld. Dat Zijn Woord voor ons niet zou zijn een reuke des doods ten dode, maar een reuke des levens ten leven en een kracht Gods tot zaligheid. Dat het in het leven van Gods volk, met David, veel mocht zijn: "Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aan-

schouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." In Gods huis verkeren geeft een voorsmaak van wat het eenmaal zal zijn. Zouden we elkander iets beters kunnen toewensen? Het is hier alles maar bij ogenblikken; het zijn uren die kort duren, maar als het volmaakte zal zijn gekomen, zal hetgeen hier in beginsel en ten dele was, wegvallen. In het nieuwe Jeruzalem zal geen tempel meer zijn; daar zal God zijn alles en in allen. Daarvan zong de dichter van Psalm 43:4:

*Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik, juichend, stem en snaren
Ten roem van Zijne goedheid paren,
Die, na kortstondig ongeneugt,
Mij eindeloos verheugt.*

Yerseke,

ds. Chr. van der Poel

conferentie zo hard nodig. Die zijn er echter maar om de twee jaar en daarom wordt ook geprobeerd door cursussen daaraan gestalte te geven. Een CGO hebben we hier niet, maar de nood dringt en een begin met verdere vorming van vooral de jongere leerkrachten, (al kunnen de oudere er zeker ook hun winst mee doen), is wel gemaakt. Het was goed bekenden en vrienden van Oost en West en zelfs uit het oude vaderland, in eensgezindheid te ontmoeten.

De band die ons samen moet binden, in gehoorzaamheid aan Gods Woord en trouw aan de waarheid die ons lief moet zijn, gaf eensgezindheid en bemoediging voor hen die in een tijd als deze onze jeugd onderwijs en richting moeten geven. Mocht de Heere Aärons en Hurs willen geven ook voor onze leerkrachten, voor wie het werk ook in die toekomst er echt niet gemakkelijker op worden zal.

Als je dan weer thuis mag zijn, na zo'n reis, ligt het werk weer te wachten, met daarbij de nodige berichten waarop je geacht wordt spoedig een antwoord te geven.

Daarbij was er ook nog het nodige leesmateriaal, waaronder natuurlijk ons kerkelijk blad van de gemeenten in het oude vaderland, met daarin een gezamenlijke verklaring van twee ambtsbroeders uit twee verschillende kerkverbanden. U zult die ongetwijfeld gelezen hebben. Nu past het me natuurlijk helemaal niet daarop ongevraagd hier mijn commentaar op te geven.

Maar toch doet het je wel wat, die twee foto's naast elkaar. En ook de gewaardeerde inzet van de broeders om onnodige verwarring weg te nemen en verheldering te geven.

Luther en Calvijn vrienden

Luther en Calvijn zijn de namen van de zo bekende Reformatoren, die we natuurlijk zomaar niet ter vervanging onder die foto's kunnen plaatsen. Maar toch bracht het artikel wel iets terug uit het verleden. Uitdrukkingen van jaren geleden soms, ook gezegden van mijn geliefde vader.

Wat heeft hij geleden onder de scheiding die er viel tussen broeders van hetzelfde huis, tussen Gods knechten en kinderen. De pijn daarover, het verdriet, kwam in gesprekken steeds naar voren. En zo vaak bad hij of de Heere bijeen wilde brengen wat bijeen hoort. Wat werkelijk bijeen hoort, weet Hij Die de harten kent. Als er geestelijke herkenning was, vielen bij hem de kerkmuren gemakkelijk weg en zo had hij

Van overzee

Luther en Calvijn vrienden

Het zou de indruk kunnen wekken dat we bijna altijd op reis zijn. Al is dat in zekere zin ook zo: reizigers naar onze eeuwige bestemming. En wat gaat die reis vlug. Als het dan maar mag zijn: 'Gij zult mij leiden naar Uw raad.' Maar ook hier moet er veel gereisd worden.

Zojuist zijn we terug van een week in Iowa, en de reis daarheen voerde ons door bossen, in gedeelten van Wisconsin, nadat we met de veerboot het Michiganmeer overgestoken waren, maar ook door onafzienbare velden in Minnesota en Iowa waarop de mais en sojabonen weelderig groeiden. Het is dit jaar, tot op heden althans, een bijzonder vruchtbaar jaar voor de landbouwers geweest.

We zijn blij voor hen. En bij verscheidene gelegenheden werd ook in het dankgebed erkentelijkheid aan de Gever van die vruchtbaarheid uitgesproken. De Heere geve maar verbroken en vernederde harten, want meestal is er meer lippentaal dan de taal van het hart dat in verlegenheid en ootmoed in de grote Weldoener eindigen mag.

Leerkrachtenconferentie

De reden voor de reis was de tweejaarlijkse "teachersconference", die dit jaar in de school in Rock Valley

gehouden werd. Deze conferentie, bijgewoond door meer dan 100 leerkrachten die van Oost en West waren gekomen, werd voorafgegaan door een vergadering van het Synodale deputaatschap 'Onderwijs' met de directeurs van onze scholen. In de bidstond voor de teachers-conferentie, mochten we spreken uit Exodus 17 over de strijd tussen Amalek en Israël, waar Jozua beneden, in de vlakke het zwaard hanteerde, en Mozes op de berg het wapen van het gebed, daarbij ondersteund door Aäron en Hur.

Hoe nodig is dat gebed, in een wereld waarin Amalek scholen, gezinnen en de kerken aan alle kanten bedreigt. Amalek mogen we dan wel zien als de geest van de tijd, het postmoderne klimaat, waarin de mens zijn eigen normen schept en het absolute gezag van Gods Woord en Wet ontkend wordt. We leven in een pluralistische samenleving waarin de nieuwe religie van de uiterste tolerantie de toon aangeeft, maar waarin steeds minder ruimte komt voor hen die zich willen buigen onder de tucht en het gezag van Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is. Onze leerkrachten hier hebben niet kunnen studeren aan een reformatorische opleiding. Het seculiere humanisme domineert over het algemeen in de collegezalen. Daarom is toerusting, ook door middel van een teachers-

zijn vrienden buiten ons en onder ons. Een van de uitdrukkingen die hij nogal eens bezigde als hij over het hemelleven sprak, was: "Daar waar Luther en Calvijn voor eeuwig vrienden zijn". In zo'n uitdrukking hoorde je het heimwee naar de vervulling daarvan.

Luther was soms helemaal niet zo vriendelijk als hij over Calvijn sprak. Van dat heimwee was bij hem dan ook niet veel te bespeuren. Bij Calvijn lag dat wel anders. Hij heeft zich wel beijverd om toenadering en wederzijds verstaan tot stand te brengen. Helaas zonder resultaat.

Maar dat alles is nu voor hen voorbij. Ze zijn in de plaats waar "Luther en Calvijn" voor eeuwig vrienden zijn. En zouden Gods kinderen en knechten, zonder verdoezeling van eventuele verschillen, daar niet veel meer naar moeten verlangen? Zou het heimwee der liefde hen, onder de druk van snel oprukkende anti-christelijke machten, niet naar elkaar toe moeten drijven?

Luther en Calvijn waren wel heel verschillende persoonlijkheden, en in hun theologische opvattingen waren er belangrijke verschillen. Hoewel niet als het om het hart van het Evangelie ging: het zalig worden uit genade alleen.

Gods kinderen zullen veel herkennen in de levensgang van Luther. Ze zullen ook Calvijn liefhebben en hoogachten in zijn spreken over het soevereine genadewerk van een drie-enig God in het zaligen van zondaren.

De geestelijke herkenning is er gelukkig ook thans nog. Verbondenheid met hen die, in afhankelijkheid van de werking van de Heilige Geest, goed van de Koning begeren te spreken. Van Hem, Die Zijn Kerk zo liefgehad heeft, dat Hij Zijn leven aflegde voor hen: de dierbare Christus, Die blank en rood is en de Banier draagt boven tienduizend, en van Wie de bruid getuigde: 'Al wat aan Hem is, is gans begerlijk.' Wat een wonder is het dat ze ook mocht zeggen door het geloof: 'Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend.'

Gelukkig volk dat toch daarin ten diepste één is. In een weg van afbraak leren zij dat er van hen nu nooit iets goeds kan komen. Maar ook dat in Hem alles is wat een arme zondaar nodig heeft om de enige troost in leven en sterven deelachtig te mogen zijn. Gelukkig zij die door Hem worden geleid, bewaard en onderwezen. Lieve jeugd, en ouderen: op Zijn school is nog plaats voor dwaze, onverbeterlijke leerlingen, voor wie Hij dan ook de enige en zekere Toevlucht mag zijn.

Grand Rapids (U.S.A.), ds. C. Vogelaar

Ds. F. Costerus
1635-1703

De noodzakelijkheid van de wedergeboorte (1)

Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederomgeboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien,
Johannes 3:3.

Hier wordt gesproken van des mensen geboorte, doch niet van zijn eerste natuurlijke geboorte, die wordt hier als onnut en ongenoegzaam voorgesteld om zalig te worden, maar van een wedergeboorte, van een andere, nieuwe geboorte; de eerste geboorte moet nog eens herhaald worden.

Wat nu de zaak zelf aangaat: de *wedergeboorte* is een genadig werk Gods, waardoor Hij de verdorven mens dadelijk verandert en overzet uit de staat der zonde in de staat der genade en des geestelijken levens, om voortaan Gode te leven. Het is, zeggen wij, een dadelijke verandering in de mens.

Deze nieuwe gestalte, welke in de mens gebracht wordt, wordt onder andere genoemd: *het zaad Gods*, 1 Joh. 3:9. In de mens, zoals hij natuurlijk geboren is, is het zaad van alle zonden, van ongelovigheid, ondankbaarheid, nijdigheid en meer andere. *Want uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen*, Matth. 15:19. Maar door de wedergeboorte wordt dat zaad zijn vorige kracht benomen en een andere geschiktheid in de mens ingestort, welke is het zaad en beginsel van alle deugden; zodat het nieuwe leven, dat de mens door wedergeboorte ontvangt, niet slechts bestaat in enige voorbijgaande daden, maar in een inklevende genade en innerlijke geschiktheid van het verstand, de wil, en van de gehele mens, waaruit dan de levende bewegingen en werkingen, als uit haar rechte beginselen voortkomen. Dat is het, wat in Gods Woord genoemd wordt *het beeld Gods*, Kol. 3:10; *de Goddelijke natuur*, 2 Petr. 1:4; *het nieuwe schepsel*, 2 Kor. 5:17; *de nieuwe mens*, Ef. 4:22-24; *de inwendige mens*, Rom. 7:22; *de Geest*, Gal. 5:17.

De werkende oorzaak is God: *Alle goede gave en alle volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende, bij Welke geen verandering is of schaduw van omkering. Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid, opdat wij zouden zijn als eerstelingen Zijner schepselen* Jak. 1:17,18. Daarom wordt ook van de wedergeborenen gezegd, dat zij *uit God geboren zijn*, Joh. 1:13. Het wordt de Vader toegeschreven: *Gelooft zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden*, 1 Petr. 1:3. Het wordt ook Christus, de Zoon Gods, toegeëigend, als van Hem gezegd wordt *dat Hij Zijn gemeente heeft gereinigt met het bad des waters, door het Woord*, Ef. 5:26. Zo ook de Heilige Geest in Joh. 3:5,6: *Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan. Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees; en hetgeen uit den Geest geboren is, dat is geest.*

Uit: *De geestelijke mens*, Florentius Costerus, Barneveld 2001

Tekst met tekst vergeleken

SV en HSV

We zijn het vorige artikel geëindigd met een bespreking van Psalm 46:2 en de wijze waarop deze Bijbeltekst wordt weergegeven in de Statenvertaling en in de Herziene Statenvertaling. Het woord “bevonden” is in de HSV verdwenen. In de brochure “Herzien om te herzien?” verdedigt men deze keuze onder meer door erop te wijzen dat dit woord ook in de King James Version (de oude Engelse Bijbel) niet te vinden is.

Het is opvallend dat dit argument regelmatig terugkomt in genoemde brochure. Tot twaalfmaal toe laat men weten dat men eigenlijk op dezelfde lijn zit als de KJV (zie de toelichting bij Gen. 48:16; Exod. 32:32; Exod. 32:33; Neh. 1:8-9; Ps. 32:6; Ps. 46:2; Ps. 79:11; Pred. 12:5; Jes. 53:3; Ezech. 16:8; Hand. 2:41 en Rom. 8:38). Wie dat op zich laat inwerken, raakt daar gemakkelijk van onder de indruk. De KJV is toch een heel goede, betrouwbare vertaling van de Bijbel? De SV en de KJV zijn toch eigenlijk broertje en zusje? En de Gereformeerde Bijbelstichting (de “hoedster” van de SV) werkt toch nauw samen

Voorpagina van de oorspronkelijke Statenvertaling: Uyt de Oorspronkelijke talen in onze Nederlandtische tale getrouwelijck over-gezet.

met de Trinitarian Bible Society (de “hoedster” van de KJV)? Als dat kan, waarom doet men dan zo moeilijk in de richting van de HSV? Is de KJV eigenlijk geen ruggensteun voor de herziening die zoveel tongen en pennen in beweging brengt? In dit artikel wil ik graag op deze vraag ingaan.

Een nuchter feit

Laat ik eerst een nuchter feit constateren. Het valt in de praktijk nogal mee met die ruggensteun. In de brochure “Herzien om te zien?” voert men de KJV inderdaad twaalf keer als getuige voor de HSV aan. Maar dat betekent ook: 78 keer niet. Er zouden misschien nog wel een paar voorbeelden te vinden zijn van overeenstemming tussen deze beide vertalingen, maar daar houdt het dan ook mee op. Kortom, de SV en de KJV staan veel dichter bij elkaar wat grondtekst en vertaalprincipes betreft dan de SV en de HSV.

Het bijzondere van de SV

In de tweede plaats moeten we bedenken dat de KJV (van 1611) van oudere datum is dan de Statenvertaling (van 1637). Bij het vervaardigen van de SV konden de Nederlandse vertalers dus kennismaken van het werk van hun Engelse collega's en daarop voortbouwen. Daarbij komt dat de King James Version of, zoals men deze Bijbeluitgave in Engeland noemt, de “Authorized Version”, geen eigenlijke vertaling van de Bijbel is. Terwijl de Statenvertalers hun werk helemaal deden vanuit de grondtalen, werkten hun broeders in Engeland vanuit een aantal bestaande vertalingen en greep men alleen in twijfelgevallen terug op de grondtekst.

Een van die reeds bestaande vertalingen was de beroemde Geneva Bible, de Bijbel van John Knox en de Engelse puriteinen. Maar ook de “Bishops Bible” was daarbij, een vertaling die niet alleen wetenschappelijk van minder kwaliteit was, maar ook theologisch op een ander spoor zat. Met zijn aanzet tot een nieuwe Bijbeluitgave wilde Koning Jacobus enerzijds de eenheid van zijn rijk dienen, maar anderzijds ook de invloed van de puriteinen

indammen. Het initiatief van King James (bepaald geen vriend van de Schotse hervormer!) leidde tot grote verdeeldheid onder de puriteinen, vooral toen bleek dat er onder de vertalers ook mensen zaten die geen goede naam hadden als het ging over de leer of de levenswandel.

Het bijzondere van onze Statenvertaling is dus dat het een echte vertaling is en dat er mannen aan hebben gewerkt die uitmunten zowel in godsvrucht als in kennis van de grondtalen. Bovendien is de SV wel tot stand gekomen met behulp van de overheid (vandaar ook haar naam), maar de opdracht zelf ging uit van het hoogste kerkelijk orgaan (de Nationale Synode van Dordrecht). In die zin kan de SV met recht “authorized” (gevolmachtigd) heten.

Een vergelijking

Dat de Statenvertalers getracht hebben Gods Woord zeer getrouw over te zetten mag blijken uit de volgende voorbeelden (twee uit het Oude en twee uit het Nieuwe Testament).

• Genesis 33:9 en 11

Volgens de SV zegt Ezau: ‘Ik heb veel’, terwijl Jakob mag belijden: ‘dewijl ik alles heb’. Er is dus een groot en wezenlijk onderscheid tussen de beide broers. Volgens de KJV zeggen zowel Jakob als Ezau: ‘I have enough’ (“Ik heb genoeg”). Beiden lijken dus te zeggen dat ze geen gebrek hebben.

In het Hebreeuws zijn echter twee verschillende woorden gebruikt (“rav” en “kol”); het is niet duidelijk waarom de vertalers van de KJV geen onderscheid hebben gemaakt tussen “veel” en “alles”.

• Jesaja 38:14

In de SV bidt koning Hizkia: ‘Wees Gij mijn Borg’. Een borg is iemand die een ander vrijkoopt, soms door een rantsoen te betalen (denk aan Juda). In de KJV vraagt Hizkia: ‘Undertake for me’ (‘Neem het voor mij op’).

Letten we op het Hebreeuws, dan zijn we geneigd de SV bij te vallen. De grondtaal gebruikt immers een woord waarin de gedachte aan een rantsoen of borgtocht ligt opgesloten.

• Johannes 13:7

Volgens de KJV zegt de Heere Jezus tot Petrus: ‘What I do thou knowest not now; but thou shalt know hereafter’ (dus tweemaal hetzelfde woord voor “weten”). In de SV zegt Hij: ‘Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan’.

Laatstgenoemde vertaling wordt bevestigd door het Grieks. Christus gebruikt twee verschillende werkwoorden voor "weten" ("oidas" en "gnosei"). Bedoelt Hij wellicht dat het latere weten van Petrus een innerlijk verstaan, een bevindelijk kennen zal zijn?

• Lukas 9:31

In deze tekst lezen wij van de ontmoeting van Jezus met Mozes en Elía, 'welke gezien zijnde in heerlijkheid, zeiden Zijn uitgang, dien Hij zou volbrengen te Jeruzalem' (SV). De KJV spreekt van Zijn "decease" (Zijn dood).

In het Grieks staat hier "exodos", een woord dat de herinnering oproept aan de uittocht van de kinderen Israëls uit de slavernij van Egypte. Het lijkt erop dat de bijbelschrijver op een fijnzinnige wijze wil zeggen dat het sterven van Christus meer is dan Zijn

einde. Zijn sterven zal het karakter hebben van een exodus.

Reden tot dankbaarheid

Bovenstaande voorbeelden vallen allemaal uit in het voordeel van de Statenvertaling. Ze staan trouwens niet op zichzelf. In de jaren dat ik in Canada verbleef, heb ik een groot aantal teksten in de SV en de KJV met elkaar vergeleken. Als er verschillen waren, ging ik telkens weer terug naar de grondtalen van de Bijbel. In de meeste gevallen kon ik niet anders dan concluderen dat de Statenvertalers een betere keuze hadden gemaakt. Ik zeg dat niet uit een enghartig vooroordeel of misplaatste vaderlandsliefde. Mijn bevindingen in dezen worden bevestigd door veel niet-christelijke wetenschappers.

Nee, we moeten niet denken dat de Statenvertaling volmaakt is. Een ver-

taling is en blijft een vertaling. Alleen van de oorspronkelijke tekst van Gods Woord kan gezegd worden dat zij volmaakt is. Ik wil evenmin zeggen dat de vertalers van de King James Version dwaalden of doen dwalen. Er zijn immers ook voorbeelden aan te wijzen waar de KJV nauwkeuriger is. De KJV is de meest betrouwbare Bijbel in de Engelstalige wereld.

Ik wil hier alleen wijzen op de toewijding en bekwaamheid waarmee de Statenvertalers hun werk hebben gedaan, onder inwachting van Gods zegen. Daar mogen wij hen nog steeds dankbaar voor zijn. En daar plukken wij tot op vandaag nog steeds de vruchten van. Laten we dat zo houden!

(wordt vervolgd)

Krabbendijke, ds. C. Sonneveld

Even maar...

Drieslag

'Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods', schrijft Paulus in Rom 10:17. Hij verbindt hier dus drie zaken aan elkaar: geloof - gehoor - Woord. Wat anders gezegd: geloven is onlosmakelijk verbonden aan het horen en dit luisteren richt zich op het spreken van de Heere. Dat is de middellijke weg waardoor de Heilige Geest verloren zondaren levend maakt, het ware geloof werkt en sterkt. Duidelijker gezegd: dit is de enige weg waardoor Hij werkt. Beseffen we dat wel voldoende? We zijn inderdaad totaal afhankelijk van de vrije genadebediening van Boven. Maar de Heere werkt altijd door dit middel. Hij verbindt Zich daaraan. (Even afgezien van jongstervende kinderen). En daarom moeten wij ons ook daaraan verbonden weten. Daarom zijn wij volledig verantwoordelijk hoe wij met het Woord Gods omgaan. Hoe horen wij naar het Woord Gods?

Het eerste is dan: zijn we aanwezig in de kerk? De grote verant-

woordelijkheid hiervoor wordt onderstreept door de apostolische waarschuwing: 'En laat ons de onderlinge bijeenkomsten niet nalaten gelijk sommigen de gewoonte hebben...want zo wij willens zondigen...zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonde' (Hebr. 10:25 en 26). In deze gemeentelijke bijeenkomsten gaat het om het bloed der verzoening. Om het bloed van Jezus Christus dat reinigt van alle zonden. Daarover krijgen we ambtelijk onderwijs. En wee als we dat verachten door er niet te zijn. Dat is willens en wetens zondigen - heel bewust dus - en dat kan de weg naar de zonde tegen de Heilige Geest zijn. Het tweede: doen we ons best om te luisteren? Het derde: vechten we tegen afleidende gedachten en omstandigheden? Het vierde: bidden we voor en tijdens deze bijeenkomsten om de krachtige werking van Gods Geest? Het vijfde: zijn we uitgeslapen en helder om het te blijven volgen? Het zesde: vindt er nog nalezing en overdenking plaats?

Het zijn zo maar zes praktische

vragen. Om de onlosmakelijke drieslag 'geloven - horen - Woord' u en jou bewust te maken. Kijk, daarom willen je ouders zo graag dat je 's zaterdagsavonds op tijd thuis bent en op bed ligt. Daarom willen ze graag dat je op tijd opstaat en rustig mee naar de kerk gaat. En niet alles op een hol en een draf. Zo is het toch, ouders? Dat voorbeeld geeft u toch? Laten we dit toch door woord en voorbeeld inscherpen. Hoe hard het hart ook is en hoe weerbarstig de (gezins)praktijk ook is. Maar blijven voorhouden, blijven aandringen met liefde en duidelijkheid. Blijven zuchten om de overtuiging van Godswege. Dat geldt natuurlijk ook de doordeweekse kerkdiensten. Er zijn gemeenten waar voorbeeldig veel jongeren zijn. Er zijn helaas ook gemeenten waar pijnlijk bijna geen jongeren in de kerk zijn in de doordeweekse diensten. Met klem: hoe komt dat....? Denk toch aan de drieslag van Rom. 10.

v. A.

De leeruitspraken van 1931

We sloten de vorige aflevering af met de zesde leeruitspraak, die eindigt met de stelling dat de menselijke verantwoordelijkheid nog groter wordt door de ernstige aanbieding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie.

Het is opmerkelijk dat deze zinsnede ontbreekt in het voorstel vanuit de Particuliere Synode van het Noorden. Dr. Blaauwendraad ziet daarin een bewijs van zijn gedachte dat er een “Kersten-vleugel” en een “Kok-vleugel” in de toenmalige Gereformeerde Gemeenten zou zijn. Hij schrijft daarover: ‘Kennelijk is een deel van de aanwezigen op de Generale Synode hiervoor opgekomen. (tussenvoeging: dit deel zou dan niet zo sterk vertegenwoordigd zijn geweest in de PS Noord?). Ik zie in gedachten een “Kersten-vleugel” en een “Kok-vleugel” over dit deel van de leeruitspraak ‘breed en aange-naam’ met elkaar discussiëren om tot een eindredactie te komen’. Status quo?

De aanbieding van Christus en van de zaligheid in Hem, heeft vanouds een wezenlijke plaats onder ons gehad.

Dat uiteindelijk in de leeruitspraak toch gesproken wordt van het aanbod van genade, ziet Blaauwendraad dan ook als een status quo, waarin predikanten die een ruim aanbod willen preken niet worden lastiggevallen. Het aanbod van genade - zo redeneert hij - wordt gedoogd; meer niet. ‘Het is in de leeruitspraken een bijkomende reden geworden’. Met de laatste opmerking geeft Blaauwendraad ook aan zich niet te kunnen vinden in de gedachte dat de eerste verantwoordelijkheid van de mens wortelt in de schepping. De mens ligt, in zijn visie, primair onder de eis om in Christus te geloven en niet onder de eis om het beeld van

God terug te geven. Zijn uiteindelijke conclusie is dat de zesde synodeuitspraak funest is voor een gezond-schriftuurlijke verkondiging, en het zou een weldaad voor de gemeenten zijn als in ieder geval deze uitspraak werd heroverwogen.

Kersten en het aanbod

De gedachte dat er bij de zogenoemde “Kersten-vleugel” - en dus ook bij ds. G.H. Kersten zelf - geen wezenlijke aandacht zou zijn voor een welmenend aanbod van genade in de prediking, laat zich het beste weerleggen door ds. Kersten zelf, die daarover het volgende schreef in De Saambinder van 11 juli 1935: ‘In de bediening van dit verbond (Genadeverbond) biedt God het leven en de zaligheid door Jezus Christus, om niet aan zondaars aan, eisende van hen geloof in Hem, opdat zij behouden mogen worden. Ofschoon Christus in dit verbond slechts een bepaald aantal uit de mensheid vertegenwoordigde, die in Hem verkozen waren voor de grondlegging der wereld, toch wordt, in de bediening van het verbond, de vrije aanbieding van genade door Jezus Christus gericht tot zondaars uit het mensengeslacht, zonder beperking en algemeen; Johannes 6:2, Jesaja 55:1, Openbaring 22:17. Deze aanbieding is niet beperkt tot bewuste zondaren - zoals Baxterianen beweren - of tot zulken, die overtuigd zijn van hun zonden en hun behoefte aan een Verlosser, want ze wordt gericht aan personen, die in algehele ongevoeligheid over hun ellenden en noden weggezonden zijn; Openbaring 3:17-18. Deze aanbieding wordt even welgemeend tot dezulken, die haar ten slotte verwerpen als tot dezulken, die haar tenslotte aannemen, gedaan. Als dit niet het geval was, kon de eerste soort van evangeliehoorders niet om hun ongelooft veroordeeld worden; Johannes 3:18-19’.

Ook in “Korte lessen over Kort Begrip” (uitgave 1940) heeft ds. Kersten zijn gedachten over het aanbod van genade duidelijk gemaakt. Hij

Ds. G.H. Kersten

zegt daar op bladzijde 114 over de uitwendige roeping: ‘De uitwendige roeping komt tot allen, die het Woord horen. Zij roept tot bekering; zij nodigt tot de zaligheid; zij biedt verloren zondaren Christus aan (cursive-ring ATH). God Zelf nodigt daardoor de zondaar en Hij zendt Zijn knechten die met heilige ernst en getrouwheid alsof God door hen bade, bidden van Christus’ wege: ‘Laat u met God verzoenen’.

Meer dan gedogen

Genoemde citaten spreken voor zich en bewijzen duidelijk dat ds. Kersten het aanbod van genade een wezenlijke plaats toekent in de prediking en dus niet alleen ‘gedoogt’, zoals o.a. dr. Blaauwendraad veronderstelt. De aanbieding van Christus en van de zaligheid in Hem, heeft vanouds een wezenlijke plaats onder ons gehad. Wel mag worden opgemerkt dat men voor de scheuring van 1953 onbevengener stond tegenover het gebruik van woorden als ‘aanbieden van Christus’ en ‘aanbod van genade’, dan daarna. Dit is op zichzelf genomen wel te begrijpen, mits we met de verwoording uiteindelijk de zaak zelf maar niet kwijtraken en de prediking van het Evangelie laten verschromelen tot enkele wensende zinnen aan het einde van de preek. Want dat mag nooit!

(slot volgt)

Sliedrecht,

ds. A.T. Huijser

Kerk in mobilisatietijd

75 jaar geleden

‘De naderende oordelen Gods, vanwege de klimmende zonden over ons werelddeel uitgegoten, hebben ook de regering van ons land genoodzaakt leger en vloot te mobiliseren’, schreef ds. G.H. Kersten in 1939 in De Saambinder. Het is 75 jaar geleden dat vele tienduizenden mannen onder de wapenen werden geroepen. Daarvan ondervond ook het kerkelijk leven de gevolgen.

Vanwege de toenemende oorlogsdreiging werden alle mannen opgeroepen die in de jaren 1924-1939 hun militaire dienstplicht hadden vervuld. In een brief aan zijn ambtsbroeder K. Roosendaal in Andijk schreef de Scherpenzeelse ouderling B. Roest over de gebedsworstelingen die hij ermee had: ‘Ik moet maar steeds vragen of er een zegen in het oordeel mag zijn en of Hij de verharding weg wil nemen’.

De militairen moesten familie en werk achterlaten. Hoe moest dat nu verder? ‘Toch betaamt het ons stil te zijn’, schreef ds. Kersten. ‘Indien wij enigszins mogen beseffen dat het onze zonden zijn die het ons zo bitter maken, zullen wij de hand op de mond leggen en Gode stille zwijgen. De Heere doet geen onrecht, ook niet nu Hij weder het oorlogszwaard over Europa trekt. Want toch in de eerste plaats is Hij het Die de volkeren beroert. De wereldgroten roemden in hun kracht, alsof zij wel een eeuwige vrede op aarde konden bestellen. Maar God belacht hun raad’.

Het rode paard van de oorlog

Op 30 augustus, daags na de mobilisatie, examineerde de classis Middelburg kandidaat A. Visser, die een gecombineerd beroep van Aagtekerke en Oostkapelle had aangenomen. Ds. A. Verhagen wees er in zijn openingswoord op dat de broeders ‘onder zeer droevige tijden bijeen’ waren. ‘De Heere geve dat de Hoge Overheid onzes lands met al de onderdanen voor God mag bukken, om te schuilen in de schuilplaats des Allerhoogsten’. De Nederlandse overheid verzocht de kerken in het gebed aandacht te be-

steden aan de oorlogsdreiging. In de Banier der Waarheid, het blad van de Amerikaanse gemeenten, stond een bericht uit Paterson: ‘Bidstond (ziende op de gevaren die alom dreigen) in de People’s Park Kerk, Donderdagavond (12 October), te beginnen half acht. Ds. J. van Zweden zal bij die gelegenheid optreden’.

In een meditatie over Openbaring 6:4 schreef hij in hetzelfde nummer: ‘Het Rode Paard des oorlogs betrad de laatste jaren weer in menig land de bodem. Denken we om Abessinië (Ethiopië), China, Spanje, Polen en de andere oorlogvoerende volken. Zal het ook de bodem van ons oude vaderland ditmaal betreden? (...) Hij doe ons en onze kinderen kennen en strijden, in Zijn kracht, de heilige Oorlog tegen al onze doodsvijanden, en overwinnen door het bloed des Lams. Welgelukzalig allen die in deze Oorlog mogen strijden en volharden ten einde toe’.

Ambtsdragers onder de wapenen

Ten behoeve van het leger werden gebouwen en vervoermiddelen gevorderd. In Lisse werden soldaten in de scholen ondergebracht en daarom vonden mulo-klassen onderdak in de pastorie, die kort tevoren leeggekomen was door het vertrek van ds. H. Ligtenberg sr. naar Kampen. ‘s Avonds deed de predikantswoning dienst als militair tehuis.

In de garnizoensplaatsen zaten opeens militairen van elders in hun soldatenpak in de kerk. Ze werden gastvrij ontvangen in gezinnen van gemeenteleden.

Ambtsdragers in krijgsdienst waren maandenlang niet in de gelegenheid het werk in hun gemeente te doen. In Sprang-Capelle stond ouderling H. van der Kolk er nu alleen voor. ‘De enige diaken is onder de wapenen geroepen’, meldden de classisnotulen. Daarom werd de kerkenraad met een ouderling en een diaken uitgebreid. In Stelling Kornwerderzand op de Afsluitdijk ontving diaken D. Muizelaar van Oudemirdum per brief het bericht dat hij herkozen was. Ouderling G. Veen uit Ede, die beroepsmilitair

was, had tijdens de mobilisatieperiode soms geen tijd om zich om te kleeden als hij uit het kampement bij de Grebbelinie kwam. Hij stond dan in uniform op de kansel.

Legerpredikant

De predikanten J.D. Barth, R. Kok en J. Vreugdenhil waren reserve-veldprediker geweest, maar hadden zich teruggetrokken. Ds. Kersten was het nog wel, en daarom werd hij opgeroepen. Hij was nog maar drie maanden terug van zijn tweede reis naar Amerika en moest zijn grote gemeente in Rotterdam-Centrum nu opnieuw achterlaten.

‘Doordat ds. Kersten is opgeroepen als veldprediker, is hij genoodzaakt de toegezegde predikbeurten uit te stellen tot nadere gelegenheid’, meldde De Saambinder. Hij kon op 12 september ook de bevestigingsdienst van kandidaat Visser niet leiden. Dat nam consulent Verhagen van hem over.

Van 11 september tot 1 december was de Rotterdamse predikant gemobiliseerd. Ouderling C. Schelling in het Amerikaanse Sioux Center hoorde ervan en schreef: ‘Wat toch een zeer gewichtig werk had Dominee Kersten te verrichten in het leger. Dat is heel wat hoger dan kruit en vuur uitdelen, en veel doeltreffender. Mocht de Heere zijn arbeid gezegend en vruchtbaar gesteld hebben, is onze wens en bede. Wij ontvingen een kaart van Juffrouw Kerstens zuster, die meldde dat Dominee nu weer met grootverlof thuis was’.

Ds. Kersten kon toch preekbeurten vervullen, ‘s zondags en doordeweeks, en vaak deed hij dat in uniform. In andere kazernes gaan preken mocht echter niet: ‘Van meer dan één zijde ontving ik verzoeken of het niet mogelijk was eens bij hen op te treden. Ik mag echter mijn standplaats niet verlaten’.

Hier en daar lazen militairen ouderling een preek als ze niet in de omgeving naar de kerk konden. Dat was best, ‘mits alles eerlijk toega en iemand voorgaat die goed getuigenis heeft’.

Het werk op de Theologische School stagneerde. ‘Ik hoop spoedig in staat te zijn om als voorheen de lessen te geven’, schreef ds. Kersten eind 1939. Maar gelukkig: ‘Intussen hebben onze studenten niet stilgezeten’.

(wordt vervolgd)

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Voor jong en oud

Een pastorale brief met betrekking tot de verleidingen van de tijd

“En Elísa bad, en zeide: HEERE, open toch zijn ogen, dat hij zie!”

2 Koningen 6:17a

We zien ook dat zoveel jonge mensen veel van hun tijd gebruiken om te sms-en of met elkaar te communiceren, en op deze manier onnodig beslag leggen op de tijd van hun naaste. Wij maken ons ook schuldig aan het achtste gebod, als wij deze technologie voor onszelf gebruiken op ons werk en op deze manier de tijd van onze baas stelen. Hoeveel jonge mensen zijn er niet die hun mobieltje meenemen als zij hun familie of vrienden bezoeken en steeds op hun mobieltje kijken in plaats van met hun familie of vrienden te praten. Hoeveel ouders en grootouders zijn er niet die hun (klein)kinderen verwennen met de allerlaatste technologie, terwijl zij er geen rekening mee houden dat veel tijd wordt verspild met het gebruik ervan of met de gevaren als zij hun mobiel gebruiken terwijl zij in de auto rijden. We horen helaas zelfs het geluid van deze telefoons tijdens de kerkdiensten. Het is een droevig teken dat er mensen zijn die zich meer bekommeren om wat hun vrienden te zeggen hebben dan wat de Heere tot ons te zeggen heeft. Is ons geweten als met een brandijzer toegeschroeid?

“HEERE, open toch zijn ogen, dat hij zie!” Beste lezers en gemeenten, wat de televisie heeft gedaan met veel kerken, richtingen en gezinnen, doet het internet nu. Of heeft het al gedaan, met alle gevolgen daarvan met onze mensen. Vaders en moeders, laten wij toch denken aan de eed die wij gedaan hebben bij de doop van onze kinderen, om hen zoveel als in ons vermogen is, hen op te voeden in de voorzeide leer. Dit houdt ongetwijfeld ook in dat wij hen, zoveel wij maar kunnen, weg moeten houden van de verleidingen van de wereld door middel van het open internet. Kopen vaders en moeders een mobieltje voor hun kinderen voordat zij het werkelijk nodig hebben of omdat hun vrienden er een hebben? Laten ouders hun kinderen hun kostbare tijd doorbrengen met computerspelletjes en videofilmpjes? Als onze kinderen constant visuele beelden te zien krijgen, wordt het dan niet moeilijker voor hen om een goed boek te lezen en aandachtig te luisteren naar een preek of een gelezen preek? Zijn wij nog een afgezonderd volk?

Al deze nieuwe technologie verdwijnt niet meer en zal alleen maar een grotere en een belang-

rijkere plaats innemen in de maatschappij. Ik schrijf niet als iemand die alle antwoorden en oplossingen heeft, maar één ding weet ik wel: er zijn meer ogen die ernstig verblind zijn. Dan mogen wij zeker met de knecht van Elísa zeggen: “Ach, mijn heer, hoe zullen wij doen?” Het lijkt wel alsof wij zo blind geworden zijn; veel ouders ontkennen of weten niet wat hun kinderen doen. Staat er niet in Jeremia 17:9: “Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen.”? Deze tekst heeft betrekking op het hart van jong en oud. Moge het ons gegeven worden om met z’n allen te doen wat onze hand vindt om te doen (Rom. 12:2).

Er zijn al zoveel artikelen geschreven over deze gevaren in de kerkelijke bladen van diverse gemeenten, maar het lijkt erop dat er zo weinig naar geluisterd wordt en dat de waarschuwingen geen gehoor vinden. Zelfs van de kant van de wereld verschijnen er waarschuwingen voor alle gevaren. Worden onze harten gegrepen door deze mooie paarden en gouden wagens, of zijn onze begerige harten het probleem als deze paarden en wagens ons vele rijkdom (1 Tim. 6:10), genoegens (1 Joh. 2:16) en gemakken beloven. Mijn opmerkingen zijn niet alleen gericht aan de jeugd van onze gemeenten maar in het bijzonder aan de ouders en de gezagsdragers. Ouders, hebt u open internet in uw huis zonder dat u kunt zien welke sites er bezocht zijn? Hoeveel van onze mensen hebben zonder enige noodzaak open internet op hun mobiele telefoon? In hoeveel huizen, waar de gedachte om televisie in huis te nemen nooit is opgekomen, zitten gezinnen nu bij elkaar om samen video’s te bekijken en hebben kinderen en ouders hun profiel op facebook? We lezen in Deuteronomium 22:8: “Wanneer gij een nieuw huis zult bouwen, zo zult gij op uw dak een leuning maken; opdat gij geen bloedschuld op uw huis legt, wanneer iemand, vallende, daarvan afviel.”

Corsica (U.S.A.),

ds. E.C. Adams

Overgenomen uit: The Banner of Truth,
uit het Engels vertaald door: M.A. de Korte,
Barneveld

(wordt vervolgd)

Opening nieuw schooljaar

Het is een goede gewoonte om bij de opening van een nieuw schooljaar met elkaar een zegen te vragen over ons werk in het nieuwe schooljaar. Ook kan er dan van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om na te denken over de kern en het karakter van ons reformatorisch onderwijs. Laat het echter meer mogen zijn dan een op zich wel goede gewoonte. Het is belangrijker dat er vanuit ons hart de behoefte is om een zegen van de Heere te vragen over het werk op school en thuis!

In Frankrijk, Duitsland, Tsjechië en sommige andere landen van Europa komen ze wel voor. Steden op een berg. Van alle kanten zichtbaar. Niet te verbergen. En bijna niet in te nemen voor de vijanden. Ook in het land Kanaän lagen steden op een berg. Denk bijvoorbeeld maar aan Dothan, Samaria en ook de stad Jeruzalem. De Heere Jezus gebruikt dit beeld en het beeld van het licht om mensen er mee te vergelijken. Zijn wij zichtbaar voor anderen? Zijn wij een licht voor anderen? Gaat er van ons iets uit? Straalt er van ons iets af? Daar gaat het in de kern wel over.

Het tekstgedeelte waarin dit beeld staat, komt uit de Bergrede. De Heere

Jezus spreekt die uit op een berg in Galiléa voor Zijn discipelen en volgelingen. Eerst komen de bekende zaligsprekingen. Dan volgt het stukje over de roeping van de discipelen. Van belang is eerst tot wie de Heere Jezus dit zegt. Tot Zijn discipelen - waarschijnlijk meer dan de latere 12 apostelen - en daarmee vooral tot de mensen die de Bijbelse leer moeten uitleggen en in de praktijk van het leven moeten voorleven. Maar hebben wij binnen de christelijke school niet allemaal deze taak? Bestuur, directie, personeel, ouders en kerkenraden? Dus dan komt dit tot ons allemaal. Zelfs voor onze leerlingen ligt er een opdracht.

In Matth. 5 vers 13 staat de eerste vergelijking: het zout der aarde. Zout geeft smaak, geeft pit. Maar als de mensen die zout moeten zijn, dat niet meer zijn - het zout is smakeloos geworden - dan kan het zout wel weggegooid worden. Dan heeft het geen functie, geen nut meer. Daarom roept de apostel Paulus ons op: hebt zout in uzelf. Dan gaat er iets vanuit, dan kunnen we het zout in anderen verspreiden! Hoe zijn wij? Zijn wij een zoutend zout? Gaat er werkelijk iets van ons uit? Of moeten we als zouteloos, smakeloos worden weggegooid?

De tweede vergelijking is die van de stad en het licht. Daar hebben we het al even over gehad. De derde (en laatste vergelijking) is die van de kaars en de korenmaat. Dat is een maatvorm om koren te meten. Daarmee bedoelt de Heere Jezus dat de discipelen hun licht (de kaars) en het licht van het Evangelie niet moeten verbergen of verstoppen, maar juist op een (hoge) kandelaar moeten zetten zodat iedereen het goed kan zien. Zodat er iets van uitstraalt naar anderen toe.

En dan volgt de eigenlijke opdracht in vers 16: *Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.*

Hier staat dus dat we ons licht moeten laten schijnen voor de mensen met als doel dat ze onze goede werken mogen zien. Het gaat dus om voorleven. En daarmee verheerlijken we God in de hemel. Wat een groot doel en een grote opdracht!

En daarin hebben we allemaal een taak. En zeg nu niet: ik ben helemaal geen licht, omdat ik Gods genade in mijn leven mis. Hoe kan ik dan voorleven? Ik ben meer een smakeloos zout. Dan hebben we een dubbele opdracht. Dan wordt het de hoogste tijd dat u een licht *gemaakt* wordt. Dan moeten we niet rusten voordat we weten dat we in Christus geborgen zijn en onze zonden door Zijn genade zijn vergeven! Maar zo lang dat nog niet het geval is, ontslaat ons dat niet van onze plicht en opdracht om een licht te zijn.

Directie en personeel

Laat in uw praktisch werk op school zien dat u als christen wilt leven. Ga de leerlingen voor in oprechtheid, naastenliefde, levend naar de Bijbelse richtlijnen, voorgaand in voorleven als voorbeeld. Vertel in uw Bijbelverhaal, godsdienstlessen en bij de dagopeningen eerlijk over de noodzaak tot bekering van zondaren. Laat die ernst van het leven ook zien in uw bezig zijn. Laat zo uw licht schijnen voor uw leerlingen.

Ouders

In uw opvoedingstaak thuis, wees toch een voorbeeld voor uw kinderen. Het is bewezen dat kinderen later als ze volwassen zijn veel overnemen van de opvoeding van hun ouders. Laten dat vooral positieve zaken mogen zijn: eerbiedig omgaan met Gods Woord,

Laat in uw praktisch werk op school zien dat u als christen wilt leven. Ga de leerlingen voor in oprechtheid, naastenliefde, levend naar de Bijbelse richtlijnen.

proberen voor te leven naar Gods Woord. Laat aan uw kinderen zien dat de ernst van het leven u weegt, spreek daarover, bid voor en met uw kinderen en voor het personeel op school. Dat hebben zij nodig. Laat zo uw licht schijnen voor uw kinderen tot Gods eer en lof.

Leerlingen

Jongens en meisjes, ook jullie moeten een licht zijn. Voor en onder elkaar, maar ook naar buiten toe. Sommigen worden door leerlingen van andere scholen weleens uitgescholden. Ga nooit terugschelden, maar laat door je daad zien dat jij voor hen een licht bent. Kunnen deze leerlingen op jullie jaloers worden? Kunnen deze leerlingen aan jullie zien dat jullie anders willen leven? Dat jullie willen leven naar Gods Woord? En onderling: wijs elkaar op de zonden die zo gemakkelijk gebeuren: elkaar uitschelden, elkaar treiteren, pesten, vloeken, verkeerd gebruik van internet via de mobiele telefoon. Het komt helaas allemaal voor. Dat zijn toch geen goede werken? Nee, zet daar iets tegenover: spreek goed over elkaar en over je meester, juf en docenten, help elkaar, gebruik geen vloeken of scheldwoorden enzovoort. Laat zo jullie licht ook mogen schijnen voor elkaar en anderen.

Besturen en identiteitsraden

Laten de besturen ook een voorbeeld mogen zijn voor personeel, ouders, leerlingen en anderen. Het besturen is er door allerlei ontwikkelingen niet gemakkelijker op geworden. Maar het blijft gelden: hoe leven wij voor? Proberen wij de identiteit niet als een optelsom van regels gestalte te geven, maar te laten zien dat ze vanuit ons hart komt, zodat het beleving is? Laten we zo ons licht zo concreet mogen laten schijnen, zodat er werkelijk iets van uitstraalt. Daar is veel gebed voor nodig!

Kerkenraden

Gelukkig zijn de kerkenraden vanuit hun verantwoordelijkheid betrokken bij onze scholen. De laatste jaren worden in steeds meer plaatsen gesprekken gevoerd tussen kerkenraden, schoolbesturen en personeel, als kerkenraden al niet vertegenwoordigd zijn in het bestuur. Wilt u blijven bidden in de openbare (en persoonlijke!) gebeden voor de scholen? Bij alle strijd en gevaren is het gebed vanuit de kerk een machtig wapen. Blijft u meedenken in alle vragen rondom de toepassing en de beleving van de

identiteit in de scholen? De scholen kunnen uw ondersteuning niet missen. Laat uw licht dan ook in dezen schijnen, zodat het op en in de scholen merkbaar is.

Tenslotte: Het kan niet genoeg benadrukt worden dat het van groot belang is dat onze kinderen op school, thuis in het gezin en in de kerk hetzelfde horen. Eenheid daarin is van het grootste belang. En dan gaat het niet slechts om de specifieke school- of huisregels - hoewel die ook belangrijk zijn - maar om de wezenlijke zaken. Zal ik er een paar noemen? Hoe bekeert de Heere mensen? De Bijbelse leer die naar de godzaligheid is. De praktische uitwer-

king van de tien geboden. Graag met elkaar (school, ouders en kerk) praten als naar uw mening afwijkende dingen worden verteld.

We hopen dat de Heere ons allemaal kracht en wijsheid wil schenken om ons werk op welke plaats dan ook in betrekking tot de school zo goed mogelijk te kunnen doen. Laat het woord van de apostel Jakobus daarin onze leidraad mogen zijn: *En indien iemand van u wijsheid ontbreekt dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt en zij zal hem gegeven worden.*

Scherpenzeel,

H. van Grol

1

Als het op school niet vanzelf gaat ...

Iedereen die te maken heeft met opvoeding van en onderwijs aan kinderen en jongeren zal beamen, dat er grote verschillen tussen hen zijn. Verschillen die zich openbaren op verstandelijk, lichamelijk en sociaal-emotioneel terrein. Verschillen, die tot grote zorgen kunnen leiden in opvoeding en onderwijs. In vier artikelen gaan we in op de ontwikkelingen in het onderwijs om tegemoet te komen aan deze verschillen. De context van dit artikel is het basisonderwijs. Eerst gaan we onder ogen zien, waar die grote verschillen tussen kinderen vandaan komen. Daarna wordt ingegaan op welke wijze het reformatorisch onderwijs hiermee omgaat. Het artikel zal afsluiten met een oproep tot levende betrokkenheid op ons onderwijs.

Schepping van planten en dieren

Enige tijd geleden hoorde ik iemand zeggen: "De grote verschillen die er zijn tussen kinderen en jongeren zijn een scheppingsgegeven. Onze Schepper heeft hier de rijkdom van zijn scheppend handelen willen tonen". De parallel werd getrokken naar de rijkdom in de planten- en dierenwereld. Genoemde uitspraak zette mij aan het denken, omdat verbinding werd gelegd met de schepping, zoals beschreven in Genesis 1 en 2.

De Bijbel is er duidelijk over, dat alles goed geschapen is. In het eerste hoofdstuk klinkt het als een voortdurend refrein: "En God zag, dat het goed was". Het hoofdstuk eindigt als het ware met een jubel op deze schepping: "En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed." Het eerste vers van Genesis 2 borduurt daarop voort: "Alzo zijn volbracht de hemel en de aarde, en al hun heir." Er hoeft geen enkel misverstand over te bestaan, dat er geen gebrek kleefde aan deze schepping. De Heere verlustigde zich in Zijn eigen werk, als gezegd wordt, dat Hij heeft gerust van al Zijn werk op de zevende dag. En zich verlustigen doet de Heere alleen in iets dat volmaakt is, in iets dat geen gebrek heeft.

Er hoeft ook geen verschil van mening over te zijn, dat de Heere een grote verscheidenheid heeft geschapen in de planten- en dierenwereld. Bij de schepping van zowel de plantenwereld op de derde dag als de dierenwereld op de vijfde en zesde dag klinkt steeds nadrukkelijk iedere keer "naar zijn aard". Het is alsof Mozes door dit steeds weer te herhalen het niet op kan, hoe rijk de schepping was in een veelheid van planten en dieren in de zee, op het land en in de lucht. Een overvloed van vormen, kleuren, geuren en geluiden.

Iedereen die te maken heeft met opvoeding van en onderwijs aan kinderen en jongeren zal beamen, dat er grote verschillen tussen hen zijn.

Schepping van de mens

Of deze grote verscheidenheid in het scheppingswerk van planten en dieren één op één overgezet mag worden op de grote verschillen die er tussen mensen zijn, is nog maar de vraag. Het is opvallend dat in Genesis bij de schepping van de mens niet wordt gesproken over 'naar zijn aard'. In vers 27 van Genesis 1 wordt iets anders gezegd: "En God schiep den mens naar Zijn beeld". En om dit als het ware te benadrukken herhaalt Mozes gelijk daarna: "naar het beeld van God schiep Hij hem". Het is alsof Mozes wil zeggen: Let erop. De schepping van de mens is iets anders dan de schepping van alle planten en dieren. Die werden geschapen naar hun aard. Zij leven niet bewust. Zij leven op de manier zoals dat hen door hun Schepper is gegeven. Wel geeft Genesis een onderscheid aan tussen planten en dieren. Bij dieren wordt gesproken over 'le-

vende zielen'. Dit duidt op schepselen met zintuigen, gezicht, gehoor, reuk en gevoel. Schepselen die deze zintuigen gebruiken en daardoor ook enigszins kunnen leren.

De mens is geschapen naar Gods beeld en naar Zijn gelijkenis; niet alleen de man, maar ook de vrouw. Kennis, gerechtigheid en heiligheid en dat alles in volmaakte vorm, zonder enig gebrek. Want alles was zeer goed. Bij alle verschillen die de Heere schiep in het planten- en dierenrijk, duidt de Bijbel bij de schepping van de mens op één verschil: man en vrouw. Adam was een mens vanuit zijn man-zijn; Eva was dat vanuit haar vrouw-zijn. Het 'hulp zijn tegenover' Adam laat verschillen zien. Tegelijk blijft staan: beide in alle opzichten helemaal volmaakt in wil, verstand en genegenheden om bewust te handelen, gericht op het dienen en eren van God hun Schepper en het regeren over alle schepselen. Het is daarom te kort door de bocht om de grote verschillen tussen onze kinderen te duiden als een rijkdom die tot ons komt vanuit Genesis 1 en 2. Waar komen die verschillen dan vandaan?

Oud-Beijerland,

J. de Waard

ds. L. Blok: kerkrecht: ds. P. Mulder en kerkgeschiedenis: ds. P. Mulder.

Daarna wordt door kandidaat P.D. den Haan een preekvoorstel gehouden over Psalm 130:3 en 4. N.a.v. het thema 'Een pelgrimslied' wordt een drietal gedachten ontvouwd: 1^e veroordeling (vers 3), 2^e vergeving (vers 4a) en 3^e verheerlijking (vers 4b).

Hierna beraadt de vergadering zich in afwezigheid van de niet-ambtsdragers naar aanleiding van zowel het afgenomen examen als het preekvoorstel.

Als eerste spreekt de classis haar tevredenheid uit, waarna de deputaten art. 49 der D.K.O. bij monde van ds. C.J. Meeuse eveneens een positief advies uitbrengen. Vervolgens wordt de vergadering weer voor allen toegankelijk en richt de voorzitter zich met hartelijke woorden tot kandidaat Den Haan en stelt hem van het zojuist genomen classisbesluit in kennis. De voorzitter wenst hem en zijn gezin een goede opgang in de gemeente van Tholen. Dat het u tot verwaardiging mag zijn om als een onwaardige in zelf in de volle bediening van Woord en sacramenten gesteld te worden als de Heere het geeft. Kandidaat Den Haan wordt staande Psalm 89 :9 toegezongen.

Met betrekking tot de aanstaande bevestiging op woensdag 27 augustus, deelt de voorzitter mee dat de bevestiging zal plaatsvinden door ds. A. Moerkerken. Aan de handoplegging zullen -naast de bevestigings- de predikanten ds. G.J. van Aalst, P. Mulder en E. Bakker deelnemen en de vader van de kandidaat, ouderling D. den Haan van Nieuwdorp.

Besloten wordt de consulentschappen, in elk geval tot de aanstaande classisvergadering van 1 september, ongewijzigd te laten.

Op verzoek van de preses besluit ds. L. Blok de vergadering. Deze laat Psalm 119:83 zingen en eindigt met dankgebed.

M. de Geus, scriba

BEVESTIGING/INTREDE KAND. P.D. DEN HAAN TE THOLEN

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Tholen deelt met blijdschap en verwondering mee dat op **woensdag 27 augustus** kandidaat P.D. den Haan als herder en leraar aan de gemeente zal worden verbonden. De bevestigingsdienst, waarin ds. A. Moerkerken zal voorgaan, begint om 14.30 uur. De intrededienst van kandidaat Den Haan begint om 19.00 uur. Wij nodigen u hartelijk uit om deze diensten bij te wonen.

Namens de kerkenraad,
S. Maljaars, preses
A.C. Quist, scriba

KERKNIEUWS

BEROEPINGSWERK BEDANKT

Voor Barneveld-Zuid:

ds. A. Verschuure te Scherpenzeel (Gld).

VERSLAG VERGADERING CLASSIS THOLEN 10 JULI 2014 TE NIEUWERKERK

Namens de roepende kerk van Nieuwerkerk opent ds. J. van Belzen de vergadering. Hij heet alle aanwezigen van harte welkom: kandidaat P.D. den Haan die het beroep naar Tholen mocht aannemen en vanavond classicaal examen hoopt af te leggen, de docenten van de Theologische School, de deputaten art. 49 der DKO, de afgevaardigden van de classis en alle belangstellenden. Als punt van orde deelt hij mee dat er tijdens deze

vergadering niet -zoals te doen gebruikelijk- uit de berijming van Datheen gezongen wordt, maar uit de berijming van 1773. Hij verzoekt Psalm 118:3 te zingen, waarna hij Jesaja 63:7 t/m 19 leest en voorgeat in gebed.

Vervolgens bepaalt ds. Van Belzen de vergadering bij het 9^e vers van Jesaja 63: *In al hun benauwdheid was Hij benauwd, en de Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden.*

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: Ds. E. Bakker, preses, oud. M. de Geus, scriba, ds. S. Maljaars, assessor, oud. A. Boone, assessor en oud. J. Bosman, quaestor. Het examen wordt vervolgens afgenomen door docenten van de Theologische School en wel:

- Exegese: ds. D. de Wit; dogmatiek:

■ REGIOAVONDEN TOERUSTING EVANGELISATIE

UITNODIGING voor kerkenraadsleden, leidinggevendenden bij de kinder- en tienerclubs en leden van de plaatselijke evangelisatiecommissies. Ook dit najaar hopen wij u weer te ontmoeten voor de volgende thema's: **1. Voor de leidinggevendenden van de kinder- en tienerclubs. Thema: Gods Woord in de leefwereld van de kinderen en tieners.** Mw. De Wildt-Brouwer en mw. Moeleker-Wisse zullen op deze bijeenkomsten een inleiding houden. Beiden hebben ervaring met het geven van lessen godsdienst op een openbare basisschool (vanuit GVO), en het lezen van de Bijbel met deze kinderen.

2. Voor kerkenraadsleden en leden van evangelisatiecommissies. Thema: Hoe gaan we om met niet-christenen? De toerusting voor gemeenteleden is van groot belang in onze tijd.

Op de laatste Generale Synode is hierop ook aangedrongen. Hoe kunnen we dit ter hand nemen als kerkenraad en als evangelisatiecommissie? Vanuit het Deputaatschap voor de Evangelisatie willen we daarbij een handreiking geven (Kampen: ds. B. J. van Boven, Gouda: ds. W. J. Karels en Goes: ds. G. Pater). Tijdens deze bijeenkomsten zal een van deze deputaten dit thema inleiden vanuit Gods Woord en evangelist G. Baan, landelijk toeruster, zal praktische informatie geven.

Wij ontmoeten u graag: **Kampen: dinsdag 2 september**, 2^e Ebbingestraat 3, 8261 VV Kampen. **Gouda: dinsdag 16 september**, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b, 2801 SB Gouda. **Goes: dinsdag 9 september**, Louise de Colignylaan 177, 4461 SN Goes. Aanvang: 19.30 uur, sluiting circa 21.30 uur.

Voor info: Landelijk toeruster ev. G. Baan, gbaan@evgg.nl, tel. 0640360546

■ DRINGENDE VACATURES: EVANGELISTEN ECUADOR EN GUINEE

Zending Gereformeerde Gemeenten heeft al lange tijd vacatures voor evangelisten openstaan. In Ecuador heeft de ontstane vacature te maken met de voorgenomen repatriëring van het zen-

dingsgezin in Portoviejo. Voor deze stad zoeken we een evangelist die de jonge zendingsgemeente voorgaat en begeleidt naar zelfstandigheid. Ook is ZGG op zoek naar twee evangelisten in het Soso-gebied in Guinee (Boké en Coliah). In Guinee bevindt het werk zich nog in de pioniersfase. De evangelist probeert de moslimbevolking te bereiken met het Woord van God. Het deputaatschap streeft ernaar om eerst de vacature in Boké te vervullen. Van harte bevelen we deze open plaatsen ook aan in uw gebed. Kijk voor meer informatie op www.zgg.nl/vacatures. Reageren kan tot 29 augustus 2014.

■ CEDRAH: BEZINNINGSBIJENKOMSTEN KERKENRADEN

De stichting **Cedrah** organiseert ook dit jaar weer bezinningsbijeenkomsten met vertegenwoordigers van kerkenraden uit onze kerkelijke achterban. Deze keer is het thema: **'Samen mét Cedrah zorgen voor onze ouderen in de toekomst!'**

Graag willen wij u als kerkelijke achterban betrekken in het nadenken over onze toekomst. Er zal worden ingestoken op de identiteit en de kernwaarden van de reformatorische zorg. Ook zal worden stilgestaan bij de missie en visie van Cedrah en dat in het kader van een gewijzigd overheidsbeleid en een vergrijzende maatschappij. Wat kan Cedrah bij 'scheiding van wonen en zorg' ook voor onze ouderen blijven betekenen?

Naast een algemene toelichting van de heer T.A. Stoop, bestuurder van Cedrah sinds 1 januari jl., zal er alle ruimte zijn om in groepsverband aan de hand van enkele stellingen uw mening en uw visie ter sprake te brengen.

Daarom nodigen we u als ambtsdragers (predikanten, ouderlingen maar gelet op het thema zeker ook diakenen), hartelijk uit om één van deze samenkomsten bij te wonen. De bijeenkomsten, die aanvangen om 19.30 uur, worden op de volgende data gehouden:

Woonzorgcentrum d'Amandelhof, Capelle aan den IJssel, tel. 010-4509122)

Woonzorgcentrum Beth-San, Moerkapelle, tel. 079-5931840): **dinsdag 2 sept.**

Woonzorgcentrum Uitzicht, Vlaardingens,

tel. 010-4741755)

Woonzorgcentrum Nebo, Zwijndrecht, tel. 078-6124288: **donderdag 11 sept.**

Zorgcentrum Eben-Haëzer, Middelburg, tel. 0118-676600)

Zorgcentrum Rehoboth, Goes, tel. 0113-224500): **donderdag 28 okt.**

Kleinschalige Woonvorm Hebron, Nieuwerkerk, tel. 0111-460120)

Door middel van deze oproep willen wij het grote belang onderstrepen dat wij hechten aan een goede band als ouderenzorginstelling met onze kerkelijke achterban. Uw aanwezigheid is daarom voor ons een belangrijk signaal dat deze band en betrokkenheid wederzijds is. *Als u zich vóór 2 of 11 september nog niet heeft aangemeld, dan bestaat daartoe alsnog de mogelijkheid door middel van telefonische aanmelding (zie telefoonnummers hierboven).*

We hopen op goede en leerzame avonden, maar ook avonden van ontmoeting en onderlinge verbondenheid. Daarom: van harte welkom!

■ BIJENKOMST CONTACT-GROEP NIET-AANGEBOREN HERSENLETSEL IN BOSKOOP

Bijeenkomst van deze contactgroep wordt gehouden op **zaterdag 6 september** in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Boskoop. Ds. J. Schipper hoopt een inleiding te verzorgen over het thema 'Omgaan met moeite en verdriet in het leven' in relatie tot een niet-aangeboren hersenletsel. Getroffenen van een niet-aangeboren hersenletsel en een ieder die betrokken is bij iemand met een niet-aangeboren hersenletsel zijn van harte welkom!

Onder niet-aangeboren hersenletsel wordt verstaan hersenletsel: na een herseninfarct, na een CVA (= hersenbloeding), na een ongeval, als gevolg van tumoren, na operaties en eventuele andere situaties waarbij hersenletsel is ontstaan. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de secretaresse van de contactgroep: Marijke Stigter 0182-350773 of met de coördinator Marja Blonk-Westmaas 0172-218098 of per e-mail: nietaangeborenhersenletsel@helpendehanden.nl De contactgroep gaat uit van de vereniging Helpende Handen. Zie voor informatie en aanmeldingsmogelijkheid de website: www.helpendehanden.nl/nietaangeborenhersenletsel

■ MUZIEK- EN SAMENZANGAVOND

Muziek- en samenzangavond op **vrijdag 5 september**, aanvang: 20.00 uur, in de Oude Kerk te Yerseke, Kerkplein 5, m.m.v. enkele instrumentalisten. Evangelist A. van Setten hoopt een en ander over zijn werk in Merksem te vertellen. Collecte t.b.v. Protestants centrum 'De Bron' te Merksem.

■ STADSWANDELING/ RONDVAART ENKHUIZEN

Op **zaterdag 30 augustus** hopen wij onze (voor dit jaar) laatste stadswandeling te organiseren. Heeft u interesse in een wandel- en/of vaartocht door de historische binnenstad van Enkhuzen? Meld u dan snel aan door te mailen naar stadswandelingenkhuzen@gmail.com of door telefonisch contact op te nemen met Pieter Heijkamp (06-14659048). De

stadswandeling start om 13.30 uur en de rondvaart om 15.00 uur, vanaf het kerkgebouw van de Geref. Gemeente, Kloppeperstraat 12. Aan het eind van de activiteit zal onze gids met de pet rondgaan voor een vrijwillige bijdrage t.b.v. dit recent aangekochte kerkgebouw. Ook kunnen we een geheel verzorgde dag Enkhuzen verzorgen voor bv. een huwelijksjubileum, familiedag of verjaardag, eventueel incl. lunch en/of diner.

J. Mijnders; Ouddorp 14.30 uur stud. W.A. Zondag; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Oude-Tonge 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 15.00 uur stud. M.H. Schot; Poederoijen 18.30 uur stud. H. van der Heiden; Poortugaal 16.00 uur ds. A.J. Gunst; Poortvliet 18.30 uur kand. P.D. den Haan; Puttershoek 18.30 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. J. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J. Driessen; Rijssen-Noord 14.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. van Laar; Rotterdam-Alexanderpolder 15.00 uur kand. H.A. van Zetten; Rotterdam-Centrum 17.00 uur kand. H.A. van Zetten; Rotterdam-Zuidwijk 15.30 uur ds. H. Paul; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. E. Bakker en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur ds. W.J. Karels en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Veen 18.00 uur ds. M.J. van Gelder; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaarding 19.00 uur ds. H. Hofman; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 uur kand. H.A. van Zetten en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Woerden (Maranathakerk, Molenvlietbaan 10) 11.00 uur ds. M.J. van Gelder en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zwijndrecht 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. M. Golverdingen.

KERKDIENSTEN

■ ZONDAG 24 AUGUSTUS 2014

Aagtekerke 9.30 uur en 19.00 uur stud. H. Brons en 14.30 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; Aalst 15.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Alblasserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds. W. Harinck; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Arnhem 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Vermeij; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Bodegraven 16.30 uur ds. R. Kattenberg; Borssele 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Breda 15.30 uur ds. P. Mulder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 15.00 uur ds. W.J. Karels; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. H. Paul; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Doetinchem 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 16.30 uur ds. H. Hofman; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. G. van Manen; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Eindhoven 10.00 en 15.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuzen 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Ermelo 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. A. Schot; Goes 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur stud. H. van der Heiden; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. W.A. Zondag; 's-Gravenhage 10.00 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; Groningen 10.00 en 16.00 uur

ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. P. Mulder en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 14.30 uur ds. J. van Belzen; Hilversum 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Hoozeveen 9.30 uur ds. G. Hoogerland en 15.00 uur ds. A. Schot; Hoogvliet 19.00 uur ds. L. Terlouw; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. S.W. Janse; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 16.30 uur ds. J. Driessen; Lelystad 10.00 uur ds. R. Kattenberg en 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Marknesse 19.00 uur ds. K. Boeder; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur kand. P.D. den Haan en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Nieuwdorp 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 14.00 uur stud. H. Brons; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. A. Schreuder; Nieuwerkerk 15.30 uur ds. G.J.N. Moens; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00 uur stud. M.H. Schot; Nijkerk 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur ds. B. Labee; Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. P. Melis; Ooltgensplaat 14.30 uur ds. S. Maljaars; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterend (Maartenskerk, Texel) 11.30 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oud-Beijerland 16.30 uur ds.

■ DINSDAG 26 AUGUSTUS 2014

Aalst 19.30 uur ds. G. Mouw; Brakel 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Drachten 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Enter 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Goudswaard 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Kortgene 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Melissant 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Mijdrecht 19.30 uur ds. K. Boeder; Nijkerk 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Ouddorp 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J. van Belzen; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder.

■ WOENSDAG 27 AUGUSTUS 2014

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. C. Hogchem; Barneveld-Zuid 19.30 uur (H.D.) ds. F. Mulder; Benthuizen 19.30 uur ds.

W.J. Karels; Berkenwoude 19.30 uur ds. A. Schreuder; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Hilversum 19.45 uur ds. L. Blok; Hoogeveen 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Kapelle-Biezeling 19.30 uur ds. D. de Wit; Leerdam 19.30 uur ds. J. Schipper; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. A.A. Brugge; Oostvoorne 19.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Beens; Tholen 14.30 uur (bevestigingsdienst) ds. A. Moerkerken en 19.00 uur (intrededienst) kand. P.D. den Haan; Westkapelle 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Zeist 14.15 uur (huw.bev.) ds. J.J. van Eckeveld.

■ DONDERDAG 28 AUGUSTUS 2014

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 14.00 uur (huw.bev.) ds. W. Silfhout; Dirksland 19.30 uur ds. J.W. Verweij; 's-fGravenzande 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Hendrik-Ido-Ambacht 14.15 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Krabbendijke 14.00 uur (huw.bev.) ds. D.W. Tuinier; Lisse 14.30 uur (huw.bev.) ds. G.W.S. Mulder; Nieuw-Beijerland 13.45 uur (huw.bev.) ds. A. Vermeij; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. L. Terlouw; Poortugaal 19.30 uur (voor de zending) ds. G.J.N. Moens; Sint Annaland 19.00 uur ds. J.J. Tanis; Veenendaal 14.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; Wageningen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Zwijndrecht 19.30 uur ds. H. Paul; Zwolle 19.30 uur ds. A. Verschuure.

■ VRIJDAG 29 AUGUSTUS 2014

's-Gravenpolder 14.00 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; Nieuwdorp 14.45 uur (huw.bev.) ds. C.J. Meeuse; Nunspeet 13.30 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Scherpenisse 14.00 uur (huw.bev.) ds. E. Bakker; Terneuzen 13.00 uur (huw.bev.) ds. R.A.M. Visser; Tholen 14.00 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 24 AUGUSTUS 2014

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 uur evang. C. van Drunen en 15.30 uur ds. G. Hoogerland; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Cursus Religieuze gevoelens

Jonathan Edwards

NIEUW

De prijs voor de digitale versie is € 67.50 voor de schriftelijke versie €77.50 Het boek is rijk aan inhoud, de cursus maakt het boek toegankelijk. Cursisten ervaren dat ze er goed aan doen zich de inhoud van een boek van een 'oude schrijver' op deze wijze toe te eigenen.

Cursussen Oudvaders

Voor meer informatie

www.cursussenoudvaders.nl
info@cursussenoudvaders.nl

vraag gratis een brochure aan

Reijerskoop 251 2771 BK Boskoop
0118-583025 - 0172-532796

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen met o.a.:
Relatieproblemen, Opvoedingsvragen, Gedragsproblemen, Traumatische ervaring(en), Gezinsproblemen, Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen), Arbeidsproblemen, Autisme Spectrum Stoornis

Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwend • Doelgericht

RPN COACHING & ADVIES

Dienstverlening voor bedrijven en instellingen

Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie over de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Dynamisch • Effectief • Kwaliteit

RPN MEDIATION

Voor onafhankelijke conflictbemiddeling

Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie over de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Houvast • Evenwicht • Oplossing

Te Huur in Gouda
mooie kamers voor weekend meisje
of 2 studentes PABO. 06-43295134

Begrafenisverzorging

Janssen

Dag en nacht bereikbaar op
0113 - 33 09 36

Dienstverlening in geheel Zeeland

Wilsbeschikking

"Zo wil ik het. Als mijn sterven daar is."
kunt u bij ons aanvragen.

www.begrafenisverzorging-janssen.nl

Havikskruid 10
4421 MN Kapelle
06. 53 23 73 20

Wij verlenen geen medewerking aan het verzorgen van crematies.

Daarin zijn wij uniek in regio De Bevelanden

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Begrafenisonderneming STAM

Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

HARKES
Begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafenis.nl

Wij verzorgen alleen begrafenis

0172 - 21 21 22

begravenisverzorging
Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

De heide bloeit! Te huur in Nunspeet: 3/4 pers.chalet met CV.
Info: www.anneroos-nunspeet.nl of 0341-750380.

D.V. zaterdag 23 aug. a.s.: **jaarlijkse fietsdag** Beekbergen t.b.v. Simon de Looier. Start tussen 09.30 en 11.00 vanaf de kerk (Ruitersmolenweg). Informatie: www.fietstochtbeekbergen.nl of 055-5428117.

Luxe fotokaarten voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen vereniging en/of goede doel.
www.scheurfotokaarten.nl

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

Voor Verantwoorde Boeken!

www.derooboeken.nl
078-6124081

Voor een zorgzame begeleiding

Bameveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

ELSPEET,

teh. 2 pers. zomerhuisje.
vrij, wk.35 t/m 40, vanaf 43.
tel 0577492164/0649604844.

Te huur in Ommeren zelfst.
woonruimte tijdelijk voor meerdere personen en/of voor langere termijn voor 1 a 2 pers. tel 06 1026 1282.

Prachtige fietsroute in het Wijdemeren gebied!

Op D.V. zaterdag 23 augustus kunt u deelnemen aan een fietsroute in het Wijdemeren gebied, door de Spiegelpolder, langs de Vecht en eindigend in Nederhorst den Berg. Op het eindpunt kunt u broodjes, frisdrank etc., kopen. Inschrijvingskosten zijn 7,50 voor volwassene, 2,50 voor kinderen (onder 12 jaar), tot een max. van 30,00 per gezin. Alles is ten bate van de Petrus Dathenuschool te Hilversum. Voor informatie en/of inschrijvingen, bel 06-50690534 of email: rckooij@kliksafe.nl.

**Boekhandel
De ZONNEBLOEM**

Dorpstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355

www.boekhandeldezonnebloem.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatoerisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

0182 - 35 15 20
voor de Krimpenerwaard
Gouda & omstreken

Speknijder Begrafenisverzorging

www.speknijderbegravenisverzorging.nl

Klompfietsstocht Achterberg

Kom D.V. zaterdag 6 sept. 2014 naar Achterberg voor een fietstocht rond de prachtige Grebbeberg en met leuke tussenstops. Route van ongeveer 25km. of 40 km. Opstapplaats vleesboerderij 'Het Binnenveld' Zuidelijke Meentsteeg 9, Achterberg. Start tussen 9 en 11 uur, € 5,- p.p. en € 2,50 (t/m 12jr.) Opbrengst voor kerkbouw OGGiN Achterberg. Fijn als u zich aanmeldt via kerkbouwachterberg@kliksafe.nl of via 0317-616384. U kunt ook fietsen huren maar wilt u dat van tevoren doorgeven.

**De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten**

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Regio Zeeland: 0115 - 61 25 54 / 06 - 18 14 80 08
Bestel via onze nieuwe website de gratis brochure:
'Bevel aan uw huis', of vraag een vrijblijvende
offerte aan.

Wij verzorgen alleen begrafenissen

www.bvtollenaar.nl

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij n.a. ADHD • angst • burn-out •
depressie • fitalangst • lrbie •
gedragsproblemen • identiteitspro-
blemen • lichamelijke spanning-
klachten • negatief zelfbeeld •
onzekerheid • opvoedingsproble-
men • paniek • piekeren • PDD-
NOS • relatieproblemen • slap-
problemen • onrustigheid • span-
ning stress • syndroom van
Asperger

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barmveld en Meteren

Begrafenisonderneming

De Jongh

H. de Jongh
P.H. van der Leer
D.D.E. Melieste

*Voor een waardige en stijlvolle
verzorging van alleen begrafenissen.*

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 611154
Waardenburg 0418 - 652039
Werkendam 0183 - 701017
Papendrecht 078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Te Huur: woonruimte voor 1 of
2 personen met veel privacy, in
buitengebied van Lunteren
Tel: 0318-462265

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

G.J. van der Vliet
begrafenisverzorging

- Begrafenissen in het hele land
- Geen overlast
- Persoonlijke begeleiding met zorg, respect en stijl

Boulevard 27, 8075 GR, Capelle | 06 129 343 19 - 0577 43 08 30 | www.gvanderfliet.nl

Agathos

- Nette hulp bij het huishouden voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met autisme?
- Weer een gezellige gezinsmaaltijd?
- Hulp bij het douchen voor uw moeder door een bekwame verzorgende?
- Mantelzorgondersteuning?

Agathos is een reformatorische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Liefde zorggroep (liefdezorggroep.nl)

Jubileumavond

19 september 2014
St. Janskerk, Gouda

70jaar
Driestar
educatief

danken
& delen

Driestar educatief

Meezingen met het jubileumkoor?
Kijk op www.driestar-educatief.nl voor meer info.